

El museu vist des del museu

Des dels anys seixanta, moment en què les pràctiques artístiques conceptuals van adquirir una certa rellevància, el museu, com a institució generadora de legitimitats socioculturals, ha estat objecte d'intensos debats. En concret, no han estat pocs els artistes que, des d'aleshores, han fonamentat el seu treball en el conreu del que s'ha anomenat la crítica institucional. Aquesta tendència va tenir com a màxima expressió la posada en discussió del paper del museu, en ser considerat com un ens constructor d'uns determinats cànons patrimonials d'acord amb els interessos dels grups socials dirigents i, per consegüent, normalment hegemònics en l'àmbit cultural. En definitiva, el museu era percebut com una mena de dipòsit de les essències de l'ordre dominant.

En realitat, el gir cultural ocorregut durant aquella dècada convulsa va crear les bases per a la transformació, precisament, de la mateixa personalitat del museu i de les seves finalitats socials. Dient-ho ras i curt, es podria afirmar que el procés encaminat a atènyer una nova concepció pública i moderna de museu, que havia permès superar les restriccions pedagògiques del gabinet de curiositats –aparegut al segle XVII i estès fins a l'inici del XX– o les classistes de les col·leccions particulars, es va accelerar en aquell període històric. Tot plegat va possibilitar que posteriorment, durant els anys vuitanta, aparegués una nova museologia que apostava fortament per transformacions de gran calat. Sense deixar de banda la funció de conservació i estructuració d'un llegat patrimonial, els museus en general haurien d'esdevenir una mena de centres de la vida cultural del futur. De manera innegable, accepcions com *democratització de la cultura*, *servei públic*, *pluridisciplinarietat*, *interactivitat* o *diàleg entre comunitats* han adquirit un gran protagonisme, i han estat vitals per tal de reactivar els equipaments museístics. Tanmateix, aquestes mutacions han anat acompanyades d'unes urgències relacionades amb la imposició de criteris mercantilistes i amb el predominari de la sacralització de les audiències. Aquest canvi ha comportat, sovint, l'entrada dels museus en el camp de l'espectacularització i de l'entreteniment banal.

Afortunadament, des d'algunes parcel·les de l'art contemporani, seguint aquell solc ja present en les

primeres avantguardes i continuat en altres formes pel moviment conceptual dels seixanta i els seus epígons, se segueix qüestionant el rol que exerceix el museu dins el laberíntic entramat cultural-comunicacional de la nostra època. I, normalment, el lloc on es planteja aquest repte intel·lectual és dins del mateix museu. Això és el que ha proposat durant l'estiu de 2010 el Museu de l'Empordà de Figueres amb una mostra de títol «El museu com a pretext». Set artistes de trajectòries contrastades han aportat, des de la complexitat i el rigor estètic, unes relectures escaients sobre les funcionalitats i els discursos que es projecten des del museu. Sens dubte, una exposició encertada, com moltes de les que en els darrers temps està programant aquesta institució figuerenca.

